

۱- خطاهای ذهنی را میتوان به چند دسته تقسیم کرد؟

الف) خطاهای صوری: خطاهای ناشی از به کار بردن استدلال های نامعتبر.
ب) خطاهای غیرصوری: خطاهای ناشی از به کار بردن مقدمات غلط در استدلال و یا خطاهای ناشی از عوامل روانی

۲- تفکر نقادانه را شرح دهید.

تفکر نقادانه یا سنجشگرانه، فراگیری مهارت تفکر و تفکر کردن درباره نحوه صحیح تفکر است؛ یعنی همان اصول و قواعد منطق

۳- تفاوت مهم میان متفکر نقاد و غیرنقاد، در چیست؟

تفاوت مهم میان متفکر نقاد و غیرنقاد، جدی گرفتن فرایند تفکر و توجه آگاهانه به آن و پرسیدن سوالات درست و به جاست. چنین متفکری هنگام شنیدن یک مطلب یا تصمیم گیری درباره آن، آن را از وجوه مختلفی بررسی می کند.

۱- در تبلیغ برخی از فیلم ها می نویسند «برنده سیمرغ بلورین از جشنواره فیلم فجر» آیا از خود پرسید هاید که این فیلم از چه جهت برنده شده است؟ مثلاً اگر صرفاً صداپردازی آن برنده سیمرغ بلورین شده باشد؛ اما فیلم نامه و کارگردانی آن بد باشد چه؟! در این باره با دوستان خود بحث کنید.

هدف از طراحی این سؤال بحث و تبادل نظر دانش آموزان است تا میزان قدرت نقد و تجزیه و تحلیل خود را بررسی کنند و پاسخ صد در صد نهایی برای آنها مورد نظر نیست.

این قبیل عبارات که در جامعه روز به روز زیاد می شوند بیشتر جنبه تبلیغی دارند و بسیار مبهم و چند پهلو هستند و ما باید با این گونه عبارات دور از احساس و به شکل نقادانه و منطقی برخورد کنیم و تحت تاثیر آن قرار نگیریم و همچنین به راحتی آن را قبول نکنیم.

۲- عبارت «رکورد فروش فیلم در تاریخ سینمای ایران شکسته شد» بر چه اساس بیان شده است؟ آیا رکورد فروش از نظر قیمت شکسته شده است یا از نظر تعداد بلیط؟ آیا نرخ تورم و افزایش جمعیت و تعداد سالن های سینما را در محاسبه در نظر گرفته اند؟! در این زمینه با دوستان خود بحث کنید.

هدف از طراحی این سؤال بحث و تبادل نظر دانش آموزان است تا میزان قدرت نقد و تجزیه و تحلیل خود را بررسی کنند و پاسخ صد در صد نهایی برای آنها مورد نظر نیست.

این قبیل عبارات که در جامعه روز به روز زیاد می شوند بیشتر جنبه تبلیغی دارند و بسیار مبهم و چند پهلوی هستند و ما باید با این گونه عبارات دور از احساس و به شکل نقادانه و منطقی برخورد کنیم و تحت تاثیر آن قرار نگیریم و همچنین به راحتی آن را قبول نکنیم.

۴- چند مورد از «مغالطه در اثر عوامل روانی» را بنویسید.

۱- مغالطه مسموم کردن چاه ۲- مغالطه تله گذاری ۳- مغالطه توسل به احساسات ۴- مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی

۵- چرا لازم است به «تأثیر عوامل روانی بر ذهن انسان و خطاهایی آن» توجه کنیم؟

متأسفانه بسیاری از انسان ها بیشتر تحت تأثیر عوامل روانی همچون تملق، ترس، تطمیع و مانند آن قرار می گیرند تا تحت تأثیر استدلال! بدین جهت لازم است به تأثیر عوامل روانی بر ذهن انسان و خطاهایی که ممکن است تحت تأثیر این عوامل پدید بیایند، توجه کنیم.

۶- چند مثال درباره «مغالطه در اثر عوامل روانی» را بنویسید

۱- نحوه لباس پوشیدن یک پزشک و میزان دارویی که تجویز میکند، در میزان حاذق بودن وی تأثیر دارد.

۲- هنگامی که خریدار در خرید کالایی مردد است، فروشنده مدعی می شود که اتفاقاً خود وی یا بستگانش نیز در منزل از همان کالا استفاده میکنند.

۳- پارچه فروش ها با اشاره مشتری به یک پارچه، فوراً چند دور طاقه پارچه را باز میکنند؛

۷- «مغالطه مسموم کردن چاه» را با ذکر مثال شرح دهید.

در این روش فرد مغالطه گر بدون ذکر دلیل، تنها ویژگی های ناشایست و نامناسبی را به یک نظریه یا پیروان آن نسبت می دهد تا کسی جرئت نکند به آن نظر توجه کند یا آن را بپذیرد. مانند:

۱- شخصی بدون آنکه استدلال معتبری ارائه کند، می گوید: تنها یک ترسو می تواند به این نظر معتقد باشد!

۲- خیاط فری بکار پادشاه ادعا کرده بود که پارچه لباس از نخی بافته شده است که افراد نادان، نمی توانند آن را ببینند؛ در حالی که اصلاً لباسی ندوخته بود.

۳- شخصی تحت تأثیر چشم و هم چشمی های غلط در جامعه می گوید: باید هر جور شده هدیه گران قیمتی تهیه کنیم؛ وگرنه آبرویمان می رود!

۸- «مغالطه تله گذاری» را با ذکر مثال شرح دهید.

در این روش ویژگی های خوب و شایسته ای را به نظریه ای باطل یا معتقدان به آن نسبت می دهند و برای افراد تله می یگذارند تا به سمت پذیرش آن گرایش مانند:

شخصی بدون ذکر دلایل کارآمد بودن طرح خود می گوید: هرکس درک عمیقی داشته باشد، تأیید می کند که طرح من بسیار کارآمد است.

۹- «مغالطه هندوانه زیر بغل کسی گذاشتن» را با ذکر مثال شرح دهید.

و تنظیم : محمد یولچی خانی سرگروه فلسفه و منطق شهرستان تاکستان برای دریافت کامل این فایل بافرمت (word-pdf) با شماره تلفن ۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲ و یا با ایمیل yolchikhani744@gmail.com تماس بگیرید.

در این روش ویژگی های خوب و شایسته ای را به نظریه ای باطل یا معتقدان به آن نسبت می دهند و برای افراد تله م یگذارند تا به سمت پذیرش آن گرایش مانند:
شخصی بدون ذکر دلایل کارآمد بودن طرح خود می گوید: هرکس درک عمیقی داشته باشد، تأیید می کند که طرح من بسیار کارآمد است.

۱۰- «مغالطه توسل به احساسات» را با ذکر مثال تعریف کنید.

باید مراقب باشیم که هنگام بررسی یک نظر، احساسی عمل نکنیم و تا آنجا که می توانیم عقلانی و منطقی بیندیشیم. در صورتی که بدون ذکر دلایل معتبر از احساسات افراد سوء استفاده شود، آن را مغالطه توسل به احساسات می نامند. مانند:
۱- طرح اسلام هراسی در غرب، از راه ایجاد حس ترس در مردم، آنها را به پذیرش نظریات سیاسی احزاب مورد نظر سوق می دهد.
۲- با استفاده از حس ترس در مردم، عده ای سودجو، از کودکان خیابانی برای پرکردن جیبهای خود استفاده می کنند.

در موارد زیر ادعایی بدون ذکر دلیل معتبر مطرح شده است. مشخص کنید هر یک از این مطالب تحت تأثیر چه عوامل روانی مطرح شده اند:

اگر از درس نمره بگیرم، من خوب درس خوانده ام و اگر در درس مردود شوم، معلم با من مشکل داشته است!

توسل به احساسات و ناشی از خودخواهی انسان ها

در مورد اول افراد به دلیل خودخواهی نمی خواهند مسئولیت اشتباهات خود را قبول کنند و خطاهای خود را توجیه می کنند؛ اما آنچه را به نفعشان باشد، می پذیرند.

اگر برادر من با پسر همسایه دعوا کرده است، حتماً حق با برادر من است!

توسل به احساسات و ناشی از خودخواهی انسان ها

در مورد دوم، خودخواهی انسان ها باعث می شود که گاه افراد روابط خانوادگی و شخصی خود را بر جانبداری از حقیقت ترجیح دهند.

جلوی جمع از من تعریف کرد؛ پس آدم خوبی است!

توسل به احساسات و ناشی از خودخواهی انسان ها

در مورد سوم، خودخواهی افراد باعث می شود که انسان ها احساسات خودشان را ملاک خوبی و بدی دیگران بدانند.

۱۱- مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی را با ذکر مثال شرح دهید.

و تنظیم : محمد یولچی خانی سرگروه فلسفه و منطق شهرستان تاکستان برای دریافت کامل این فایل بافرمت (word-pdf) با شماره تلفن ۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲ و یا با ایمیل yolchikhani744@gmail.com تماس بگیرید.

در صورتی که با بزرگ نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در تأیید نظری داشته باشیم یا با کوچک نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در مخفی کردن حقیقتی داشته باشیم، دچار مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی شده ایم .

۱-چندبار اتاقم را تمیز کنم؟! نمی توانم که تمام عمر اتاقم را تمیز کنم!

۲-حراج از 5% تا 50% تخفیف

۳-از این روش در کاریکاتور نیز استفاده می شود.

تعالیم تکمیلی

۱- در موارد زیر، فرد بدون ذکر دلیل و صرفاً تحت تأثیر عوامل روانی سعی در جلب نظری باطل داشته است. نوع مغالطه مطرح شده را مشخص کنید:

الف) حواست را جمع کن! اگر می خواهی پیشرفت کنی و از مزایای جانبی استفاده کنی، باید به دستورات غیر قانونی مقامات بالا نیز گردن بنهی.

توسل به احساسات (تطمیع)

ب) هر انسانی به جز افراد خشن و بی ذوق تشخیص می دهد که برای رشد فکری و ذهنی، خواندن مداوم رُمان نیازی ضروری است.

مسموم کردن چاه

ج) من نمی گویم عقیده خود را تغییر دهید؛ اما انتظار می رود با عقل و درایتی که در شما سراغ دارم، ضرورت این کار را تشخیص دهید.

تله گزاری

د) همه مقالات علمی او به اندازه یک کتاب ۳۰۰ صفحه ای هم نیست! در حالی که دوست من پنج کتاب رُمان ۵۰۰ صفحه ای نوشته است.

برگ نمایی و کوچک نمایی

ه) چرا این وسیله گران را خریده ای؟ پاسخ: یعنی می گویی حق ندارم حتی یک سکه هم برای خودم خرج کنم؟!

برگ نمایی و کوچک

۲- در حادثه اتوبوس ۵ نفر کشته و ۲۰ نفر زخمی شدند که این افراد به صورت سرپایی درمان شدند . اکنون به تیترا روزنام ههای صبح توجه کنید و بگویید هرکدام دچار چه مغالط های شد ه اند.

(تیترا اول ۲۵) نفر کشته و زخمی در حادثه دلخراش اتوبوس! چرا مسئولان به فکر نیستند؟!

بزرگ نمایی

و تنظیم : محمد یولچی خانی سرگروه فلسفه و منطق شهرستان تاکستان برای دریافت کامل این فایل با فرمت (word-pdf) با شماره تلفن ۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲ و یا با ایمیل yolchikhani744@gmail.com :
: gmail.com تماس بگیرید.

(تیترا دوم) تشکر مردم از مسئولان: با ایمن تر شدن راهها، در تصادف اتوبوس تنها ۵ نفر به دلیل سه لانگاری در استفاده از کمربند ایمنی جان خود را از دست دادند.

کوچک نمایی

۳- به نظر شما آیا عبارت تبلیغی «از ۱۰۰ نفر اول کنکور ۸۰ نفر در آزمون های ما شرکت کرده اند» لزوماً نشان دهنده کیفیت این آزمون ها و رضایتمندی شرکت کنندگان در آن است؟ در این زمینه بحث کنید.

خیز نشان دهنده کیفیت از مونها نیست. باید به مغالطاتی که در این تبلیغات استفاده می شود توجه شود.

۴- چه عوامل روانی ای باعث انجام کار در رودر بایستی یا پیروی از رسومات نادرست جامعه می شوند؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

تاثیر پذیری از اجتماع - نیاز به تحسین از اطرافیان - مدگرایی - عدم اعتماد به نفس - عدم شناخت ارزش های صحیح و .....

۵- از میان کلمات و عبارات زیر، سه مورد را مشخص کنید که بار ارزشی آنها به ترتیب مثبت، منفی و خنثی باشد. برای این کار آنها را در جملاتی به کار ببرید.

(لجوج، مصمم، متعصب، یک دنده، تزلزل ناپذیر، حرف نشنو، میگه مرغ یه پا دارد، حرف خودشه، کله شق، ثابت قدم، مقید، استوار، پایبند).

۶- اکنون که به پایان این کتاب رسیده اید، به خود آزمایی صفحه بازگردید و به آنها پاسخ دهید.

۱- تصور کنید فردی با خواندن آیه ی «خداوند نور آسمان ها و زمین است»، گمان کند که چون «نور با چشم قابل مشاهده است»، خداوند را نیز می توان با چشم دید! به نظر شما وی دچار چه اشتباهی شده است؟

نور دو معنا دارد. یکی معنای نور ظاهری و محسوس است و در منشور تجزیه می شود و معنای دیگرش نور معنوی است در این مثال نور حسّی مورد نظر نیست. چون خداوند جسم نیست که با حس بتوان آن را شناخت و با چشم قابل مشاهده نمی باشد. به این گونه موارد مغالطه ی اشتراک لفظ می گویند.

۲- فردی می گفت: اگر پرخوری کنم مریض می شوم؛ و چون من پرخوری نمی کنم، مریض نخواهم شد. «اشکال استدلال وی چیست؟»

استدلال کننده توجه نکرده که همه ی مریضی ها از پرخوری نیست. این عبارت، «مغالطه ی رفع مقدم» است که در درس های بعد با آن آشنا می شوید.

۳- آیا کلمه ی «پروانه» در دو عبارت «پروانه دختر من است» و «پروانه پرواز می کند»، به یک معناست؟ اگر کسی از این دو جمله نتیجه بگیرد که «دختر من پرواز می کند» دچار چه خطایی شده است؟

در این دو جمله پروانه به دو معنی است، (پروانه اسم انسان/ پروانه اسم حشره) و اشتراک لفظی دارند. پس نمی توان نتیجه گرفت دختر من پرواز می کند.

و تنظیم : محمد یولچی خانی سرگروه فلسفه و منطق شهرستان تاکستان برای دریافت کامل این فایل بافرمت (word-pdf) با شماره تلفن ۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲ و یا با ایمیل yolchikhani744@gmail.com تماس بگیرید.

در این استدلال دو مغالطه انجام شده است: ۱. مغالطه اشتراک لفظ ۲. مغالطه ی عدم تکرار حد وسط

۴- آیا نتیجه گیری انجام شده در عبارت مقابل صحیح است؟ «آقای م . الف که دیروز در این دادگاه محاکمه شد؛ حتماً متهم به اختلاس است؛ زیرا همه ی افراد متهم به اختلاس را در این دادگاه محاکمه کرده اند».

این نتیجه گیری صحیح نمی باشد، چون ممکن است همه ی افراد متهم به اختلاس را در این دادگاه محاکمه کرده باشند. ولی نه این که هرکسی که در این دادگاه محاکمه می شوند، متهم به اختلاس باشند. این مثال مغالطه ی «ایهام (انعکاس)» است، زیرا عکس مستوی موجب کلیه، موجب کلیه نمی شود، بلکه موجب ی جزئی می شود. (این مغالطه مربوط به درس هفتم است).

۵- سعادت چیست؟ پرا با وجود آنکه همگی انسان ها به دنبال سعادت اند، راه های متفاوتی را در پیش می گیرند؟

هر انسانی یک تعریفی از سعادت دارد، اگر انسانها راه های متفاوتی را برای رسیدن به سعادت در پیش می گیرند به این علت است که در تعریف سعادت و خوشبختی اختلاف نظر دارند. این سوال اهمیت «تعریف» را نشان می دهد، که در منطق، درست تعریف کردن را می آموزیم.

۶- فرض کنید قیمت هندوانه کیلویی ۸۰۰ تومان باشد. با توجه به تصویر مقابل بگویید فروشنده برای جلب مشتریان از چه نکته ای استفاده کرده است؟

در تصویر، صورت درشت نوشته است «انار ۴۰۰» و به صورت بسیار ریز نوشته است «نیم کیلو» اینکار باعث می شود تا مشتریان در نگاه اول اشتباه کنند و گمان کنند که انارها زیر قیمت بازار هستند و خودروی خود را برای خرید انار متوقف کنند. نام این مغالطه: مغالطه در اثر عوامل روانی